Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до підготовки та проведення
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
«ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ»
зі спеціальності В5 Музичне мистецтво
освітньо-професійна програма «Музичне мистецтво»
другий (магістерський) рівень вищої освіти

Харків – 2025

Затверджено науково-методичною радою
Протокол № 9 від «26» червня 2025 року

Укладачі:

доктор педагогічних наук, професор
кафедри мистецької освіти та гуманітарних
дисциплін Алла СОЛЯНИК

доктор педагогічних наук, професор
кафедри сольного співу та оперної
підготовки Тетяна ТКАЧЕНКО

заслужений діяч мистецтв України,
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри
спеціального фортепіано Наталія ГОРЕЦЬКА

Атестація здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво» здійснюється у формі екзамену з Педагогічної майстерності.

Атестаційний екзамен спрямовано на перевірку:

- досягнення програмних результатів навчання, сформованості загальних і спеціальних компетентностей, визначених Стандартом вищої освіти України для другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво та освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво»;
- сформованості професійних компетентностей, визначених професійним Стандартом «Викладач закладу вищої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16.10.2024 року № 1466.

Комплекс необхідних компетентностей і програмних результатів навчання для здобуття кваліфікації «Викладач закладу вищої освіти» формується наскрізно в межах освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» шляхом послідовного опанування освітніх компонентів та проходження педагогічної практики.

Метою атестаційного екзамену «Педагогічна майстерність» є визначення рівня сформованості професійної готовності здобувача освіти до викладацької діяльності у сфері музичної освіти, зокрема у закладах передвищої та вищої освіти, здатності застосовувати набуті педагогічні, методичні та фахові знання в практичній педагогічній діяльності, планувати та проводити навчальні заняття, оцінювати результати навчання та здійснювати професійно обґрунтований педагогічний зворотний зв’язок.

Умовою допуску до атестаційного екзамену є успішне виконання здобувачем освіти індивідуального навчального плану.

Зміст атестаційного екзамену визначається з урахуванням компетентностей і результатів навчання, передбачених ОПП, змісту освітніх компонентів, що забезпечують педагогічну підготовку здобувачів освіти. Під час атестаційного екзамену перевіряється сформованість загальних, спеціальних (фахових) і професійних компетентностей, а також досягнення програмних результатів навчання, визначених ОПП «Музичне мистецтво»:

Загальні компетентності

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати власні художні концепції.

СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій, виконавській, диригентській, композиторській та педагогічній діяльності.
СК 5. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
СК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій.
СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї під час публічного виступу.

Професійні компетентності

А1. Здатність планувати і проводити навчальні заняття.
А2. Здатність консультувати здобувачів освіти.
А3. Здатність здійснювати керівництво практичною підготовкою здобувачів вищої освіти.
Б2. Здатність оцінювати результати навчання.
Б3. Здатність надавати зворотний зв’язок здобувачам вищої освіти за результатами оцінювання.
В2. Здатність розробляти та вдосконалювати навчально-методичні матеріали.
Є1. Здатність визначати свою роль і завдання при реалізації заходів відповідно до спеціальності.
Ж1. Здатність організувати особистий професійний розвиток.

Результати навчання

РН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.
РН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
РН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
РН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
РН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
РН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
РН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті, вокалу, диригування, теорії, історії музики або композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

Необхідною умовою підготовки здобувачів освіти до складання атестаційного екзамену є проведення консультацій викладачами випускових кафедр та надання методичних рекомендацій щодо організації самостійної роботи здобувачів освіти.

Атестаційний екзамен проводиться за екзаменаційними білетами, сформованими з урахуванням змісту освітніх компонентів педагогічного та методичного спрямування, а також результатів педагогічної практики. Екзаменаційний білет містить три питання, які забезпечують комплексну перевірку теоретичної, методичної та практичної готовності здобувача освіти до педагогічної діяльності.

Під час відповіді здобувач освіти має не лише продемонструвати знання теоретичного матеріалу, а й обґрунтувати власну педагогічну позицію, запропонувати практичні рішення та продемонструвати здатність застосовувати професійні знання в конкретній ситуації.

На підготовку до відповіді здобувачеві освіти надається до 30 хвилин.

За результатами успішного складання атестації екзаменаційна комісія приймає рішення щодо присвоєння/відмову в присвоєнні професійної кваліфікації «Викладач закладу вищої освіти», відповідно до набутих ним компетентностей та результатів навчання.

Результати екзамену оголошуються у день його проведення після оформлення протоколів екзаменаційної комісії.

Критерії оцінювання

Оцінювання відповіді здобувача освіти здійснюється за 100-бальною шкалою з урахуванням рівня теоретичної підготовки, методичної компетентності, здатності застосовувати професійні знання на практиці, аргументованості педагогічних рішень та якості професійної комунікації.

Відповідність балів за шкалою ЄКТС та університетською шкалою

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЄКТС	ОЦІНКА ЗА ШКАЛОЮ УНІВЕРСИТЕТУ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
від 0 по 34	F	

90–100 – A – відмінно.

Здобувач освіти демонструє високий рівень сформованості професійних компетентностей та повне досягнення результатів навчання, що перевіряються під час атестаційного екзамену. Виявляє глибокі, системні знання щодо всіх питань білета, впевнено оперує фаховою та педагогічною термінологією, аналізує, порівнює, узагальнює, встановлює причинно-наслідкові зв’язки та формулює обґрунтовані висновки. Здатний самостійно застосовувати знання для планування і проведення навчальних занять, визначення доцільних методів і форм навчання, урахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти, оцінювання результатів навчання та надання конструктивного зворотного зв’язку. Наводить переконливі приклади з методичних, нормативних і фахових джерел, аргументовано обґрунтовує власні методичні рішення. Відповідь логічна, структурована,

самостійна, відображає високий рівень професійної готовності до викладацької діяльності, здатність до педагогічної рефлексії та творче мислення.

82–89 – B – добре.

Здобувач освіти демонструє достатньо високий рівень сформованості професійних компетентностей та досягнення основних результатів навчання. Здобувач освіти аргументовано відповідає на питання, доречно використовує фахову та педагогічну термінологію, вміє застосовувати знання у типових професійно-педагогічних ситуаціях. Аналіз, узагальнення та висновки загалом правильні, хоча окремі положення потребують більшої глибини та системності. Наведені приклади відповідають змісту питання, проте можуть бути недостатньо різноманітними або переконливими. Здобувач освіти здатний планувати освітню діяльність, добирати методи навчання, оцінювати результати навчання та визначати способи педагогічної взаємодії, однак окремі методичні рішення потребують уточнення або більш ґрунтовного обґрунтування.

75–81 – C – добре.

Здобувач освіти демонструє достатній рівень сформованості професійних компетентностей та загалом досягає визначених результатів навчання. Володіє основним теоретичним матеріалом, орієнтується у фаховій термінології, проте аналіз і висновки мають переважно поверхневий характер, аргументація не завжди є достатньо переконливою. Наведені приклади неповні або несистемні. Здобувач освіти здатний застосовувати набуті знання у типових педагогічних ситуаціях, однак демонструє обмежену самостійність у виборі та обґрунтуванні методичних рішень. Виявляє розуміння основ викладацької діяльності, але недостатньо демонструє творчий підхід, педагогічну рефлексію та здатність адаптувати методи навчання до конкретної освітньої ситуації.

64–74 – D – задовільно.

Здобувач освіти демонструє мінімально достатній рівень сформованості професійних компетентностей та часткове досягнення результатів навчання. Виявляє обмежене знання матеріалу, поверхнево аналізує педагогічні та фахові питання, робить слабко обґрунтовані узагальнення та висновки. Фахова і педагогічна термінологія використовується епізодично або не завжди точно, приклади майже відсутні чи не повною мірою відповідають змісту питання. Здобувач освіти має загальне уявлення про планування та організацію освітнього процесу, оцінювання результатів навчання й педагогічну взаємодію, але відчуває труднощі із застосуванням знань у конкретних професійних ситуаціях. Відповідь малоструктурована, що свідчить про недостатню системність знань та обмежене розуміння специфіки викладацької діяльності, зокрема, у закладі вищої освіти.

60–63 – E – задовільно.

Здобувач освіти демонструє мінімальний рівень сформованості професійних компетентностей, достатній лише для виконання окремих типових професійних завдань, та мінімально допустимий рівень досягнення відповідних результатів навчання. Виявляє поверхове знання матеріалу, здійснює примітивний аналіз, не формулює самостійних узагальнень, наводить мінімальну аргументацію. Фахова та педагогічна термінологія використовується неточно, приклади відсутні або не відповідають суті питання. Відповідь фрагментарна, непослідовна. Здобувач освіти

має лише загальне уявлення про зміст і завдання викладацької діяльності, відчуває значні труднощі під час застосування знань до професійних ситуацій та обґрунтування педагогічних рішень.

35–59 – FX – незадовільно.

Здобувач освіти демонструє недостатній рівень сформованості професійних компетентностей та не досягає мінімально необхідного рівня більшості результатів навчання, що перевіряються під час атестаційного екзамену. Не здатен систематизувати й аналізувати інформацію, має суттєві прогалини у знаннях, не володіє належним рівнем фахової та педагогічної термінології. Відповідь розрізнена, без належних прикладів, аргументації та висновків. Здобувач не може самостійно застосувати теоретичні знання для вирішення професійно-педагогічних завдань, визначити доцільні методичні підходи або обґрунтувати педагогічне рішення. Підготовка до виконання професійних функцій викладача закладу вищої освіти є недостатньою.

0–34 – F – незадовільно.

Здобувач освіти не демонструє сформованості професійних компетентностей та не досягає результатів навчання, необхідних для виконання професійних функцій викладача закладу вищої освіти. Не володіє основним матеріалом, не може відповісти на питання білета або демонструє випадкові, несистемні знання. Не використовує або неправильно використовує фахову та педагогічну термінологію, не здатний аналізувати інформацію, застосовувати знання у професійній ситуації та обґрунтовувати власні педагогічні рішення. Відсутні ознаки сформованості компетентностей, необхідних для самостійної викладацької діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА ПИТАНЬ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Сучасні тенденції розвитку вищої мистецької освіти.
2. Студентоцентрований підхід у вищій музичній освіті.
3. Компетентнісний підхід як основа сучасної педагогічної діяльності.
4. Цілі та результати навчання у вищій мистецькій освіті.
5. Принципи організації освітнього процесу у закладі вищої освіти.
6. Методи навчання у вищій музичній освіті.
7. Індивідуалізація та диференціація навчання.
8. Мотивація навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.
9. Психологічні особливості професійного становлення музиканта.
10. Педагогічне спілкування викладача і здобувача освіти.
11. Формування професійної самостійності здобувача вищої освіти.
12. Методи активізації творчої діяльності здобувачів освіти.
13. Проблемне та пошукове навчання у мистецькій освіті.
14. Інноваційні технології у вищій мистецькій освіті.
15. Цифрові технології в освітньому процесі.
16. Планування та структура індивідуального навчального заняття.
17. Особливості викладання фахових дисциплін у вищій музичній освіті.

18. Формування навичок самостійної роботи здобувача освіти.
19. Організація практичної підготовки здобувачів вищої освіти.
20. Оцінювання результатів навчання у вищій мистецькій освіті.
21. Принципи конструктивного педагогічного зворотного зв’язку.
22. Академічна доброчесність у діяльності викладача.
23. Професійна етика викладача закладу вищої освіти.
24. Педагогічна рефлексія та професійний саморозвиток.

Наведений перелік орієнтовних питань використовується для формування перших двох питань екзаменаційного білета.

Третє питання білета має практичне спрямування та формується випусковою кафедрою відповідно до фахової профілізації здобувача освіти і передбачає перевірку практичних знань та вмінь щодо викладання відповідних фахових дисциплін.